

Repertoriul jurisprudenței

ORDONANȚA CURȚII (Camera a opta)

3 octombrie 2019*

„Trimitere preliminară – Cooperare judiciară în materie civilă – Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 – Competența de a soluționa o cerere de divorț – Competență în materia răspunderii părintești și a obligației de întreținere față de copilul minor al cuplului – Sesizarea instanței din statul de cetățenie a părților – Articolul 3 alineatul (1) litera (b) – Reședință a copilului minor și a părinților în alt stat membru – Articolul 12 alineatul (1) litera (b) – Prorogare de competență – Articolul 17 – Verificarea competenței – Noțiunea de «răspundere părintească»”

În cauza C-759/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Judecătoria Rădăuți (România), prin decizia din 19 noiembrie 2018, primită de Curte la 3 decembrie 2018, în procedura

OF

împotriva

PG,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul F. Biltgen, președinte de cameră, și domnii J. Malenovský și C. G. Fernlund (raportor), judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul român, de E. Gane, de L. Lițu și de C.-R. Canțăr, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de M. Wilderspin și de L. Radu Bouyon, în calitate de agenți,

având în vedere decizia luată, după ascultarea avocatului general, de a se pronunța prin ordonanță motivată, în conformitate cu articolul 99 din Regulamentul de procedură al Curții,

dă prezenta

* Limba de procedură: română.

Ordonanță

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 2 punctul 7, a articolului 3 alineatul (1) și a articolelor 12 și 17 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (JO 2003, L 338, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 183).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între OF, pe de o parte, și PG, pe de altă parte, în legătură cu o cerere de divorț.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Regulamentul nr. 2201/2003

- 3 Articolul 1 din Regulamentul nr. 2201/2003 prevede:

„(1) Prezentul regulament se aplică, oricare ar fi natura instanței, materiilor civile privind:

[...]

(b) atribuirea, exercitarea, delegarea, retragerea totală sau parțială a răspunderii părintești.

(2) Materiile prevăzute la alineatul (1) litera (b) cuprind în special:

(a) încredințarea și dreptul de vizită;

[...]

(3) Prezentul regulament nu se aplică:

[...]

(e) obligației de întreținere;

[...]”

- 4 Articolul 2 din acest regulament prevede:

„În sensul prezentului regulament:

[...]

7. «răspundere părintească» înseamnă ansamblul drepturilor și obligațiilor conferite unei persoane fizice sau unei persoane juridice în temeiul unei hotărâri judecătorești, al unui act cu putere de lege sau al unui acord în vigoare privind persoana sau bunurile unui copil. Aceasta cuprinde în special încredințarea și dreptul de vizită;

[...]

9. «încredințare» înseamnă drepturile și obligațiile privind îngrijirea persoanei unui copil, în special dreptul de a decide asupra locului său de reședință;

[...]"

5 Articolul 3 din regulamentul menționat, intitulat „Competență de fond”, prevede la alineatul (1):

„Sunt competente să hotărască în problemele privind divorțul, separarea de drept și anularea căsătoriei instanțele judecătorești din statul membru:

(a) pe teritoriul căruia se află:

- reședința obișnuită a soților sau
- ultima reședință obișnuită a soților în condițiile în care unul dintre ei încă locuiește acolo sau
- reședința obișnuită a pârâtului sau
- în caz de cerere comună, reședința obișnuită a unuia dintre soți sau
- reședința obișnuită a reclamantului în cazul în care acesta a locuit acolo cel puțin un an imediat înaintea introducerii cererii sau
- reședința obișnuită a reclamantului în cazul în care acesta a locuit acolo cel puțin șase luni imediat înaintea introducerii cererii și în cazul în care acesta este fie resortisant al statului membru respectiv, fie, în cazul Regatului Unit și al Irlandei, are «domiciliul» în acel loc;

(b) de cetățenie a celor doi soți sau, în cazul Regatului Unit și al Irlandei, statul «domiciliului» comun.”

6 Articolul 12 din același regulament, intitulat „Prorogare de competență”, are următorul cuprins:

„(1) Instanțele judecătorești din statul membru care exercită competența în temeiul articolului 3 cu privire la o cerere de divorț, de separare de drept sau de anulare a căsătoriei sunt competente în orice chestiune privind răspunderea părintească în legătură cu această cerere atunci când

(a) cel puțin unul dintre soți exercită răspunderea părintească față de copil

și

(b) competența instanțelor a fost acceptată expres sau în orice alt mod neechivoc de către soți și de către titularii răspunderii părintești, la data sesizării instanței judecătorești, iar aceasta este în interesul superior al copilului.

[...]"

7 Articolul 17 din Regulamentul nr. 2201/2003 prevede:

„Instanța judecătorească dintr-un stat membru sesizată cu o cauză pentru care nu este competentă în temeiul prezentului regulament și pentru care, în temeiul prezentului regulament, este competentă o instanță dintr-un alt stat membru se declară, din oficiu, incompetentă.”

Regulamentul (CE) nr. 4/2009

- 8 Articolul 3 din Regulamentul (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere (JO 2009, L 7, p. 1) prevede:

„Are competența de a hotărî în materie de obligații de întreținere în statele membre:

- (a) instanța judecătorească de la locul reședinței obișnuite a pârâtului; sau
- (b) instanța judecătorească de la locul reședinței obișnuite a creditorului; sau
- (c) instanța judecătorească competentă în temeiul legii forului într-o acțiune privind starea persoanei în cazul în care cererea cu privire la o obligație de întreținere este accesorie respectivei acțiuni, cu excepția cazurilor în care respectiva competență se întemeiază exclusiv pe cetățenia uneia dintre părți; sau
- (d) instanța judecătorească competentă în temeiul legii forului într-o acțiune privind răspunderea părintească atunci când cererea cu privire la o obligație de întreținere este accesorie respectivei acțiuni, cu excepția cazurilor în care respectiva competență se întemeiază numai pe cetățenia uneia dintre părți.”

Dreptul român

- 9 Articolul 915 din Codul de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 134/2010 (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 247 din 10 aprilie 2015, denumit în continuare „Codul de procedură civilă”), prevede normele privind stabilirea instanței române competente pentru a judeca o cerere de divorț.
- 10 Potrivit articolului 919 alineatul (2) din Codul de procedură civilă:

„Când soții au copii minori, născuți înaintea sau în timpul căsătoriei ori adoptați, instanța se va pronunța asupra exercitării autorității părintești, precum și asupra contribuției părinților la cheltuielile de creștere și educare a copiilor, chiar dacă acest lucru nu a fost solicitat prin cererea de divorț.”

- 11 Articolul 130 alineatul (1) din Codul de procedură civilă prevede:

„Necompetența generală a instanțelor judecătorești poate fi invocată de părți ori de către judecător în orice stare a pricinii.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 12 OF și PG, de cetățenie română, s-au căsătorit în România în anul 2000. Din căsătoria lor s-a născut un copil în cursul anului următor.
- 13 La puțin timp după nașterea copilului lor, OF și PG s-au instalat cu acesta în Italia.
- 14 La 21 noiembrie 2012, Tribunale di Aosta (Tribunalul din Aosta, Italia) a constatat separarea în fapt a soților, l-a încredințat pe copil în mod exclusiv mamei sale, PG, și a dispus ca tatăl acestuia, OF, să plătească o pensie de întreținere în favoarea copilului său. Această instanță a stabilit și modalitățile dreptului de vizită al tatălui.

- 15 Acesta din urmă a introdus o cerere de divorț la instanța de trimitere, Judecătoria Rădăuți (România), la 3 septembrie 2018.
- 16 Instanța respectivă constată că părțile au stabilit legături durabile cu societatea italiană, iar copilul lor, în prezent în vârstă de 17 ani, locuiește în Italia cu mama sa de la vârsta de un an și jumătate.
- 17 Instanța menționată constată de asemenea că părțile nu au prezentat un acord scris cu privire la alegerea instanței competente să soluționeze această cerere de divorț. Ea subliniază că, deși reclamantul a indicat numai adresa de domiciliu a pârâtei din România, iar nu și pe cea de reședință din Italia, procedura de citare a pârâtei a fost totuși legal îndeplinită conform Codului de procedură civilă, dat fiind că mama pârâtei a semnat dovada de primire a citației. În plus, în urma demersurilor efectuate de aceeași instanță, s-a depus la dosar numărul de telefon al pârâtei pentru ca ea să poată fi contactată.
- 18 Instanța de trimitere precizează că, deși reclamantul nu a formulat cereri referitoare la răspunderea părintească și la obligația de întreținere în ceea ce îl privește pe copilul său, ea este obligată, în temeiul Codului de procedură civilă, să ia măsuri în această privință.
- 19 Instanța respectivă ridică problema competenței sale de a judeca cererea de divorț și de a lua măsuri referitoare la răspunderea părintească și la obligația de întreținere în lipsa unui acord expres al părților cu privire la acest aspect.
- 20 Instanța menționată arată că, în opinia sa, posibilitatea alegerii instanței competente în materie de divorț nu există decât între instanțele enumerate la articolul 3 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 2201/2003, în funcție de reședința obișnuită a uneia sau chiar a ambelor părți, astfel cum ar rezulta din folosirea în această dispoziție a conjuncției coordonatoare „sau”. În schimb, o asemenea posibilitate de alegere ar fi exclusă între, pe de o parte, instanțele desemnate la această dispoziție și, pe de altă parte, instanța din statul membru de cetățenie comună a soților, menționată la articolul 3 alineatul (1) litera (b) din acest regulament. Potrivit instanței de trimitere, legiuitorul a înțeles să privilegieze competența întemeiată pe reședința obișnuită a părților în raport cu cea întemeiată pe cetățenia lor comună.
- 21 În ceea ce privește un litigiu având ca obiect un „divorț care implică un copil minor”, în lipsa unui acord expres al părților referitor la alegerea instanței competente, instanța de trimitere consideră că trebuie să acorde prioritate Regulamentului nr. 2201/2003 față de dreptul național și să ridice din oficiu excepția necompetenței internaționale a instanțelor române. Potrivit acestei instanțe, instanța din statul membru pe teritoriul căruia părțile au reședința este mai bine plasată pentru a administra probele. Instanța menționată adaugă că din articolul 12 din Regulamentul nr. 2201/2003 rezultă că, atunci când părțile au reședința obișnuită într-un stat membru și aleg ca instanță competentă în materia divorțului o instanță din statul membru a cărui cetățenie comună o au, aceasta nu devine în mod automat competentă să se pronunțe în materia răspunderii părintești și a obligației de întreținere.
- 22 În aceste condiții, Judecătoria Rădăuți a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretat în sensul că neinvocarea de către pârâtă a excepției necompetenței internaționale a instanțelor române privind judecarea unei cauze având ca obiect «divorț cu minor» este asimilată acordului tacit al acesteia privind soluționarea cauzei de către instanța sesizată de reclamant, în ipoteza în care părțile au reședința obișnuită într-un alt stat membru (în speță Italia), iar cererea de divorț a fost introdusă la instanța din statul a cărui cetățenie o au părțile?

- 2) Articolul 3 alineatul (1) și articolul 17 din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretate în sensul că instanța trebuie/ poate invoca din oficiu excepția necompetenței internaționale a instanțelor române privind judecarea unei cauze având ca obiect «divorț cu minor», în lipsa acordului părților cu reședința într-un alt stat membru (în speță Italia) privind alegerea instanței competente (cu consecința respingerii cererii ca nefiind de competența instanțelor române), *cu prioritate* față de dispozițiile articolului 915 alineatul (2) din Codul de procedură civilă, în baza cărora se poate invoca excepția necompetenței teritoriale exclusive a Judecătoriei Rădăuți (cu consecința declinării competenței de soluționare a cauzei în favoarea Judecătoriei Sectorului 5 București și a soluționării cauzei pe fond), mai ales că aceste articole sunt mai puțin favorabile decât cel din legislația națională [articolul 915 alineatul (2) din Codul de procedură civilă]?
- 3) Expresia cuprinsă în articolul 12 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003, respectiv «competența instanțelor a fost acceptată [...] în orice alt mod neechivoc de către soți și de către titularii răspunderii părintești, la data sesizării instanței judecătorești», trebuie interpretată în sensul că, în ipoteza alegerii de către părțile cu reședința obișnuită într-un stat membru (în speță Italia) a instanței competente să soluționeze o cerere de divorț din statul a cărui cetățenie o au (Judecătoria Rădăuți din România), aceasta devine automat competentă să soluționeze și capetele de cerere având ca obiect «exercitarea autorității părintești, locuința minorului și stabilirea contribuției părinților la cheltuielile de creștere și educare a copilului»?
- 4) Noțiunea «răspundere părintească» din cuprinsul articolului 2 punctul 7 și al articolului 12 din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretată în sensul că aceasta cuprinde și noțiunile «autoritate părintească», prevăzută de articolul 483 din Codul civil, «locuința copilului», reglementată de articolul 400 din Codul civil, și «contribuția părinților la cheltuielile de creștere și educare a copilului», reglementată de dispozițiile articolului 402 din Codul civil?"

Cu privire la întrebările preliminare

- 23 În temeiul articolului 99 din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când răspunsul la o întrebare formulată cu titlu preliminar poate fi în mod clar dedus din jurisprudență sau atunci când nu lasă loc niciunei îndoieli rezonabile, Curtea, la propunerea judecătorului raportor și după ascultarea avocatului general, poate oricând să decidă să se pronunțe prin ordonanță motivată.
- 24 În prezenta cauză se impune aplicarea acestei dispoziții.

Cu privire la prima întrebare

- 25 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretat în sensul că, în ceea ce privește o cerere de divorț, atunci când reclamantul sesizează o instanță din statul membru de cetățenie comună a soților, în condițiile în care reședința obișnuită a acestora este situată în alt stat membru, neinvocarea de către pârât a unei excepții de necompetență internațională echivalează cu un acord tacit al acestuia privind competența instanței respective.
- 26 În această privință trebuie arătat că articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, care stabilește criteriile de competență generală în materie matrimonială, nu prevede necesitatea unui acord al pârâtului cu privire la alegerea instanței efectuată de reclamant.
- 27 În schimb, articolul 3 alineatul (1) menționat enumeră la literele (a) și (b) mai multe criterii de atribuire a competenței, între care nu este stabilită o ierarhie, astfel încât toate criteriile enunțate la această dispoziție sunt alternative (Hotărârea din 16 iulie 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, punctul 48).

- 28 Curtea a statuat de asemenea că sistemul de repartizare a competențelor instituit de Regulamentul nr. 2201/2003 în materia desfacerii legăturii matrimoniale nu urmărește să excludă competențe multiple. Dimpotrivă, coexistența mai multor instanțe competente, fără a fi stabilită o ierarhie între ele, este prevăzută în mod expres (Hotărârea din 16 iulie 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, punctul 49).
- 29 Rezultă că o instanță din statul membru de cetățenie comună a părților în cauză, în speță o instanță română, are competența, în temeiul articolului 3 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003, de a se pronunța cu privire la o cerere de divorț formulată de reclamant.
- 30 În consecință, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretat în sensul că, în ceea ce privește o cerere de divorț, atunci când reclamantul sesizează o instanță din statul membru de cetățenie comună a soților, în condițiile în care reședința obișnuită a acestora este situată în alt stat membru, această instanță are competența de a se pronunța asupra cererii respective în temeiul literei (b) a acestei dispoziții. Întrucât nu se impune un acord al pârâtului, nu este necesar să se examineze aspectul dacă neinvocarea de către pârât a unei excepții de necompetență constituie un acord tacit privind competența instanței sesizate.

Cu privire la a doua întrebare

- 31 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (1) și articolul 17 din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretate în sensul că, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, împrejurarea că un cuplu a cărui desfacere a căsătoriei se solicită are un copil minor are ca efect să permită sau să impună instanței din statul membru de cetățenie comună a părților care a fost sesizată să invoce din oficiu excepția de necompetență internațională în lipsa unui acord al părților cu privire la competența sa.
- 32 În această privință trebuie amintit că, pentru a asigura punerea în aplicare efectivă a Regulamentului nr. 2201/2003 și în conformitate cu principiul încrederii reciproce pe care acesta se întemeiază, revine fiecărei instanțe, în conformitate cu articolul 17 din regulamentul respectiv, sarcina să își verifice competența (Hotărârea din 16 ianuarie 2019, Liberato, C-386/17, EU:C:2019:24, punctul 44 și jurisprudența citată).
- 33 Astfel cum s-a arătat în răspunsul la prima întrebare, un acord al părților cu privire la instanța sesizată nu este impus de articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003.
- 34 Trebuie subliniat de asemenea că, având în vedere obiectivul regulamentului menționat, care vizează garantarea securității juridice, articolul 6 din acesta prevede în esență că acele competențe definite la articolele 3-5 din regulamentul amintit au un caracter exclusiv (Hotărârea din 16 iulie 2009, Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, punctul 48).
- 35 Întrucât împrejurarea că respectivul cuplu are un copil minor nu face parte dintre criteriile de competență prevăzute la aceste articole 3-5 și din moment ce o situație precum cea în discuție în litigiul principal nu intră sub incidența articolului 7 din Regulamentul nr. 2201/2003, care prevede o competență reziduală în cazul în care cererea nu intră sub incidența articolelor 3-5 menționate, este necesar să se considere că această împrejurare nu este relevantă pentru stabilirea instanței competente.
- 36 Așadar, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, întrucât instanța sesizată este competentă în temeiul articolului 3 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003, această instanță nu poate invoca o excepție de necompetență internațională.

- 37 În consecință, trebuie să se răspundă la cea de a doua întrebare că articolul 3 alineatul (1) și articolul 17 din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretate în sensul că, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, împrejurarea că un cuplu a cărui desfacere a căsătoriei se solicită are un copil minor nu este relevantă pentru stabilirea instanței competente să soluționeze cererea de divorț. Întrucât instanța din statul membru de cetățenie comună a soților, sesizată de reclamant, este competentă să se pronunțe asupra acestei cereri în temeiul articolului 3 alineatul (1) litera (b) din acest regulament, respectiva instanță nu poate, nici chiar în lipsa unui acord al părților în această privință, să invoce o excepție de necompetență internațională.

Cu privire la a treia întrebare

- 38 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 12 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretat în sensul că, atunci când o instanță din statul membru de cetățenie comună a soților, sesizată de reclamant, este competentă să se pronunțe în materie de divorț în temeiul articolului 3 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003, condiția privind acceptarea competenței prevăzută la acest articol 12 alineatul (1) litera (b) este îndeplinită, astfel încât această instanță devine în mod automat competentă să se pronunțe asupra aspectelor privind răspunderea părintească și obligația de întreținere referitoare la copilul în cauză.
- 39 Trebuie amintit că, pentru a răspunde interesului superior al copilului și pentru a privilegia criteriul proximității, articolul 8 din Regulamentul nr. 2201/2003 stabilește o competență generală în materia răspunderii părintești în favoarea instanțelor din statul membru în care copilul are reședința obișnuită (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 februarie 2017, W și V, C-499/15, EU:C:2017:118, punctele 51 și 52).
- 40 După cum reiese cu claritate din modul său de redactare, articolul 12 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003 prevede posibilitatea unei prorogări de competență în materia răspunderii părintești în favoarea instanțelor judecătorești din statul membru care exercită competența în temeiul articolului 3 din acest regulament pentru a se pronunța asupra unei cereri de desfacere a legăturii matrimoniale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 noiembrie 2014, L, C-656/13, EU:C:2014:2364, punctul 42). Astfel, o instanță care este competentă în temeiul acestui articol 12 alineatul (1) este de asemenea competentă să se pronunțe în materie de obligații de întreținere, în temeiul articolului 3 litera (d) din Regulamentul nr. 4/2009, atunci când cererea privind obligația de întreținere este accesorie acțiunii în materia răspunderii părintești (Hotărârea din 15 februarie 2017, W și V, C-499/15, EU:C:2017:118, punctul 48).
- 41 Cu toate acestea, articolul 12 alineatul (1) menționat impune dovedirea existenței unui acord expres sau cel puțin neechivoc cu privire la prorogarea de competență în materia răspunderii părintești între toate părțile la procedură la data la care instanța este sesizată.
- 42 Or, într-o procedură precum cea din litigiul principal, al cărei obiect nu este răspunderea părintească, ci numai desfacerea legăturii matrimoniale, și în care pârâtul nu s-a înfățișat, trebuie să se constate că nici reclamantul, nici pârâtul nu au acceptat în mod expres sau cel puțin neechivoc competența instanței sesizate pentru a se pronunța asupra chestiunilor referitoare la această răspundere.
- 43 În consecință, în aceste condiții, instanța competentă să se pronunțe cu privire la cererea de divorț conform articolului 3 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003 nu poate fi considerată, în temeiul articolului 12 din acest regulament, ca fiind competentă și nici, *a fortiori*, ca fiind automat competentă să se pronunțe cu privire la chestiuni referitoare la răspunderea părintească și la obligația de întreținere față de copilul minor în cauză.

- 44 Această interpretare este confirmată de Ordonanța președintelui Curții din 16 ianuarie 2018, PM (C-604/17, nepublicată, EU:C:2018:10, punctul 29), în care s-a statuat că rezultă din înșiși termenii Regulamentului nr. 2201/2003 că o instanță dintr-un stat membru competentă să se pronunțe, în temeiul articolului 3 alineatul (1) litera (b) din acest regulament, cu privire la o cerere de divorț a soților care au cetățenia acestui stat membru nu este, în schimb, competentă pentru a se pronunța asupra încredințării și a dreptului de vizită în privința copilului acestor soți atunci când acesta, la data la care instanța respectivă este sesizată, are reședința obișnuită într-un alt stat membru, în sensul articolului 8 alineatul (1) din regulamentul menționat, iar condițiile necesare pentru a conferi instanței menționate această competență în temeiul articolului 12 din același regulament nu sunt îndeplinite, ținând seama în plus de faptul că nici din împrejurările cauzei principale nu rezultă că această competență s-ar putea întemeia pe alte articole din același regulament.
- 45 În consecință, trebuie să se răspundă la cea de a treia întrebare că articolul 12 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretat în sensul că, atunci când o instanță din statul membru de cetățenie comună a soților, sesizată de reclamant, este competentă să se pronunțe în materie de divorț în temeiul articolului 3 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003, condiția privind acceptarea competenței prevăzută la acest articol 12 alineatul (1) litera (b) nu poate fi considerată îndeplinită din moment ce procedura nu are ca obiect răspunderea părintească, iar pârâul nu s-a înfățișat. În această situație, instanța sesizată, competentă să se pronunțe cu privire la divorțul soților, nu este competentă, în temeiul articolului 12 alineatul (1) litera (b) menționat și al articolului 3 litera (d) din Regulamentul nr. 4/2009, să se pronunțe asupra unor chestiuni referitoare la răspunderea părintească și, respectiv, la obligația de întreținere față de copilul în cauză.

Cu privire la a patra întrebare

- 46 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă noțiunea de „răspundere părintească”, în sensul Regulamentului nr. 2201/2003, trebuie interpretată în sensul că acoperă noțiunile „autoritate părintească”, „locuința copilului” și „contribuția părinților la cheltuielile de creștere și educare a copilului”, astfel cum sunt prevăzute în dreptul național în cauză.
- 47 Trebuie amintit că, în exercitarea competențelor care îi sunt conferite prin articolul 267 TFUE, Curtea este abilitată să se pronunțe numai asupra interpretării tratatelor și a actelor adoptate de instituțiile Uniunii Europene și că nu este de competența acesteia să aprecieze dispozițiile dreptului național.
- 48 Pentru a oferi un răspuns util instanței naționale, este necesar să se facă trimitere la articolul 1 din Regulamentul nr. 2201/2003, care precizează domeniul de aplicare al respectivului regulament și prevede, la alineatul (1) litera (b), că acesta se aplică materiilor privind atribuirea, exercitarea, delegarea, retragerea totală sau parțială a răspunderii părintești și, la alineatul (2), că materiile vizate privesc în special încredințarea și dreptul de vizită.
- 49 Noțiunea de „răspundere părintească” este definită la articolul 2 punctul 7 din Regulamentul nr. 2201/2003 ca fiind ansamblul drepturilor și al obligațiilor conferite unei persoane fizice sau unei persoane juridice în temeiul unei hotărâri judecătorești, al unui act cu putere de lege sau al unui acord în vigoare privind persoana sau bunurile unui copil, în special încredințarea și dreptul de vizită.
- 50 Noțiunea de „încredințare” este definită la articolul 2 punctul 9 din Regulamentul nr. 2201/2003 ca vizând drepturile și obligațiile privind îngrijirea persoanei unui copil, în special dreptul de a decide asupra locului său de reședință.

- 51 Curtea a statuat, pe de o parte, că utilizarea sintagmei „în special” la articolul 1 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003 presupune că enumerarea care figurează la această dispoziție are un caracter orientativ și, pe de altă parte, că răspunderea părintească, în sensul articolului 2 punctul 7 din acest regulament, a făcut obiectul unei definiții cuprinzătoare (Hotărârea din 27 noiembrie 2007, C, C-435/06, EU:C:2007:714, punctele 30 și 49).
- 52 Rezultă că noțiunea de „răspundere părintească”, în sensul articolului 2 punctul 7 din Regulamentul nr. 2201/2003, acoperă în special toate deciziile în materie de încredințare și de reședință a copilului.
- 53 Astfel cum reiese din articolul 1 alineatul (3) litera (e) din Regulamentul nr. 2201/2003, acesta nu se aplică obligațiilor de întreținere. În schimb, ele intră sub incidența Regulamentului nr. 4/2009.
- 54 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la cea de a patra întrebare că noțiunea de „răspundere părintească”, în sensul Regulamentului nr. 2201/2003, trebuie interpretată în sensul că acoperă deciziile referitoare în special la încredințarea și la reședința copilului, dar nu include contribuția părinților la cheltuielile de creștere și de educare a copilului, care se circumscrie noțiunii de „obligație de întreținere” și intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 4/2009.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 55 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) dispune:

- 1) **Articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000, trebuie interpretat în sensul că, în ceea ce privește o cerere de divorț, atunci când reclamantul sesizează o instanță din statul membru de cetățenie comună a soților, în condițiile în care reședința obișnuită a acestora este situată în alt stat membru, această instanță are competența de a se pronunța asupra cererii respective în temeiul literei (b) a acestei dispoziții. Întrucât nu se impune un acord al pârâtului, nu este necesar să se examineze aspectul dacă neinvocarea de către pârât a unei excepții de necompetență constituie un acord tacit privind competența instanței sesizate.**
- 2) **Articolul 3 alineatul (1) și articolul 17 din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretate în sensul că, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, împrejurarea că un cuplu a cărui desfacere a căsătoriei se solicită are un copil minor nu este relevantă pentru stabilirea instanței competente să soluționeze cererea de divorț. Întrucât instanța din statul membru de cetățenie comună a soților, sesizată de reclamant, este competentă să se pronunțe asupra acestei cereri în temeiul articolului 3 alineatul (1) litera (b) din acest regulament, respectiva instanță nu poate, nici chiar în lipsa unui acord al părților în această privință, să invoce o excepție de necompetență internațională.**
- 3) **Articolul 12 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretat în sensul că, atunci când o instanță din statul membru de cetățenie comună a soților, sesizată de reclamant, este competentă să se pronunțe în materie de divorț în temeiul articolului 3 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003, condiția privind acceptarea competenței prevăzută la acest articol 12 alineatul (1) litera (b) nu poate fi considerată îndeplinită din moment ce procedura nu are ca obiect răspunderea părintească, iar pârâtul**

nu s-a înfățișat. În această situație, instanța sesizată, competentă să se pronunțe cu privire la divorțul soților, nu este competentă, în temeiul articolului 12 alineatul (1) litera (b) menționat și al articolului 3 litera (d) din Regulamentul (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere, să se pronunțe asupra unor chestiuni referitoare la răspunderea părintească și, respectiv, la obligația de întreținere față de copilul în cauză.

- 4) Noțiunea de „răspundere părintească”, în sensul Regulamentului nr. 2201/2003, trebuie interpretată în sensul că acoperă deciziile referitoare în special la încredințarea și la reședința copilului, dar nu include contribuția părinților la cheltuielile de creștere și de educare a copilului, care se circumscrie noțiunii de „obligație de întreținere” și intră în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 4/2009.

Semnături